

نشر حاجار

مرکز تخصصی زن و خانواده

شرح چهل حدیث امام خمینی

www.ketab.ir

مجموعه آثار و آثار برگزیده از حضرت امام خمینی (ره) در زمینه فقه، اصول، عقاید، اخلاق، حقوق، سیاست، اقتصاد، علوم و معارف اسلامی. این مجموعه شامل ۴۰ حدیث است که در زمینه فقه، اصول، عقاید، اخلاق، حقوق، سیاست، اقتصاد، علوم و معارف اسلامی است. این مجموعه شامل ۴۰ حدیث است که در زمینه فقه، اصول، عقاید، اخلاق، حقوق، سیاست، اقتصاد، علوم و معارف اسلامی است.

● جواد محدثی

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸
پست الکترونیک: info@ketab.ir
www.ketab.ir

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

جواد محدثی

۳۲۴ صفحه وزیری

۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۲۱۸-۱

۲۰۰۰ نسخه

چاپخانه زلال کوثر

چاپ پنجم ۱۴۰۳

قیمت در hajarpub.ir

۱۷۰/۳

www.ketab.ir

محدثی، جواد، ۱۳۳۱ - Mohadesi, Javad -
اربعین . شرح . بر کرانه‌ی شرح چهل حدیث
امام خمینی رحمه‌الله علیه / جواد محدثی؛
تبیه و تنظیم معاونت پژوهش، اداره کل پژوهش‌های عمومی
[حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران]؛
قم: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران
مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۸.

۳۷۴ ص. شابک-۱-۲۱۸-۳۷۸-۶۰۰-۹۷۸ فیبا . مسلسل: ۱۸۲۱
چاپ قبلی: حوزه علمیه قم ، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران . مرکز نشر هاجر
۱۳۹۵ (ن ۴۲۴ص).

خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹-۱۳۶۸. اربعین - نقد و
تفسیر احادیث شیعه - قرن ۱۴ Hadr (Shiite) - 4th century -
اربعینات - قرن ۱۴ Arab/Inat - 4th century - خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار
جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹ - ۱۳۶۸. اربعین . شرح

حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران. اداره کل پژوهش‌های
عمومی / حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران. مرکز نشر هاجر

Hajrah Elmlyeh Qom, Center management Hozeh Elmlyeh sisters, Centre Publications hajrah

۲۹۷/۲۱۸ ۵۶۴۸۹۴۳ ۹/خ۸لف۱۴۷۰۲۱۷ ۱۳۹۸/۳۲۴

قم/بلوار معلم/مجمع ناشران/واحد ۱۱۴
تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۱۰۰۰۳۱۰۱۵
hajarpub.ir info@hajarpub.ir

پیش‌گفتار

حوزه‌های علمیه شیعه، وارث میراث ماندگار علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام و پاسدار حریم و کیان شریعت و عقاید اسلامی‌اند. این رسالت خطیر، مسؤولیت عالمان دین‌باور را در عرصه تعلیم و تربیت، چند برابر کرده است. دغدغه‌های علمی عالمان متعهد و طلاب و فضلاء دلسوز نسبت به اصلاح و غنابخشی کمتی و کیفی شیوه‌ها، متدینان آموزشی، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد.

منزلت و رفعت جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از ثوابت گران‌سنگ و ذخایر ارزشمند متون قویم، از صلحای سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها ایجاب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و دقت و تأمل شایسته مبذول شود. همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسؤولیت متولیان و متصدیان امر آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه افزون می‌سازد تا به صورت مستمر با ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت گمارند.

ازاین‌رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران براساس ضرورت‌ها و نیازهای یاد شده، به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و ده‌ها جلد کتاب درسی را طراحی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند سعی شده که با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند بر جای مانده از عالمان گذشته، با کاربست تکنولوژی آموزشی و مراعات اصول، معیارها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف خود، در چارچوب برنامه‌ها و سرفصل‌های مصوب و سطح علمی و انتظارات فراگیران ارائه کند.

پیمودن این مسیر بلند و طولانی، به مساعدت و حمایت همه جانبه استادان، صاحب نظران، مدیران و طلاب معرّز نیازمند است که با ارائه پیشنهادهای، نقدها و دیدگاه‌هایشان از طریق رایانامه (Motoon@whc.ir) ما را در بهبود بخشی و طی نمودن درست و صحیح این مسیر صعب و دشوار، یاری دهند.

در اینجا فرصت را غنیمت می‌شماریم و از تمامی دست اندرکاران این طرح سترگ، به ویژه، مسئولین محترم موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام، مدیریت تالیف و تدوین متون درسی، کارشناسان و حجت الاسلام والمسلمین جواد محدثی قدردانی می‌کنیم و تلاش خالصانه آنان را ارج می‌نهمیم.

معاون پژوهش

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

www.ketab.ir

فهرست

۱۱	جهاد با نفس
۲۳	ریا
۳۶	عُجب
۴۴	کبر
۵۷	حسادت
۶۴	حب دنیا
۷۲	غضب
۷۹	عصیّت
۹۰	هوای نفس و درازی آرزو
۹۶	فطرت
۱۰۲	تفکر
۱۱۲	توکل
۱۲۲	امتحان و آزمایش مؤمنان
۱۲۹	صبر
۱۳۸	توبه

www.ketab.ir

۱۴۵	ذکر خدا.....
۱۵۱	غیبت.....
۱۶۱	اخلاص.....
۱۶۸	شکر.....
۱۷۶	کراهت از مرگ.....
۱۸۲	اصناف جویندگان علم.....
۱۹۰	اقسام علم.....
۱۹۶	شک و وسواس.....
۲۰۱	فضیلت علم.....
۲۰۶	عبادت و حضور قلب.....
۲۱۶	لقاء الله.....
۲۵۱	اقسام قلوب.....
۲۵۷	عدم معرفت حقیقی خدا و رسول و انما.....
۲۷۱	ولایت و اعمال.....
۲۷۸	مقام مؤمن نزد حق تعالی.....
۲۸۶	معرفت اسمای حق و مسأله جبر و تفویض.....
۲۸۹	صفات حق.....
۲۹۶	معرفت خدا و رسول و اولی الامر.....
۳۰۲	آفرینش آدم بر صورت خدا.....
۳۰۶	خیر و شر.....
۳۱۱	تفسیر سوره توحید و آیات اول سوره حدید.....

www.ketab.ir

مقدمه مؤسسه تنظیم و نشر

آثار امام خمینی رحمته الله علیه

آثار و اندیشه‌های متعالی و تابناک حضرت امام خمینی رحمته الله علیه مجموعه‌ای پراچ و والا است که فراراه جویندگان سعادت می‌درخشد. آن حکیم سترگ عارف وارسته، مفسر بزرگ و رهبر کبیرامت اسلامی در عصر حاضر در صحنه علم و عمل مصداق کاملی است که از به روز زوایای بیشتری از شخصیت و افکارش بر نسل‌های پس از وی روشن می‌شود. بهره‌مندی تشنگان معارف توحیدی و زلال قرآن و اهل بیت علیهم السلام از رهگذر دسترسی به گفته‌ها و نوشته‌های آن عزیز سفر کرده، به گواهی اهل تحقیق رسیده و این بهره‌مندی همچنان برقرار است.

کتاب ارجمند «شرح چهل حدیث» اثری پرسود و دستور العمل اخلاقی است که دل و دیده رهپویان خودسازی را به سوی خود کشیده است. همراهی و آمیختگی مباحث اخلاقی آن کتاب با آیات الهی و روایات معصومین علیهم السلام یکی از ویژگی‌های این اثر است که لطایف و ظرایف معرفتی و اخلاقی در ذیل آنها جلوه‌ای فزاینده یافته است.

از آن رو که این کتاب با قلمی ادیبانه و لبریز از سخنان و نظریات سنگین نگاشته شده، برقراری ارتباط علمی و معنوی نسل امروز و به ویژه جوانان با آن سخت و نیازمند به مقدمات و معلومات گسترده‌ای است. اما این ویژگی را نباید مانع استفاده از این اثر گرانبگ شمرد. بنابراین مؤسسه تنظیم و

نشر آثار امام خمینی علیه السلام. دفتر قم، بر آن شد که با باز نویسی، روان سازی و آسان نگاری آن، راهی به هدف پیشگفته بگشاید.

بدین منظور مدیریت اندیشه های عقلی معاونت پژوهشی دفتر قم، انجام این رسالت را از محقق ارجمند و فاضل و نویسنده گرامی حضرت حجت الاسلام والمسلمین جواد محدثی خواستار شد و ایشان با کرامت نفس و مناعت طبع، امریاد شده را به خوبی به انجام رساندند؛ حفظ معنا، مفاد و مضمون سخنان امام علیه السلام در عین رسایی و گیرایی و روانی قلم، ویژگی اثر حاضر است که ان شاء الله مایه بهره مندی روز افزون اقشار مختلف از آن خواهد بود.

در پایان از پدید آورنده بزرگوار کمال تشکر و قدردانی را داریم.

والسلام علی عباد الله الصالحین

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام - دفتر قم

www.ketab.ir

کتاب شرح چهل حدیث حضرت امام خمینی رحمته الله علیه که از سودمندترین آثار اخلاقی اوست، از دیرباز نظر اهل معنا و سالکان راه تهذیب نفس را به خود جلب کرده است. از ویژگی های این اثر، عمق استوار، استناد به آیات و روایات فراوان، طرح مباحث نظری اخلاق و عرفان و اشاراتی بی شماری به مفاصل عمیق عرفانی و نکات بدیع و نظری در این زمینه است؛ ولی از آن جا که برای عموم اهل مطالعه و ترویج از این کتاب دشوار است، به ویژه نثر سنگین و ادبیات خاص آن و قالب به کار رفته در پردازش مفاهیم و تبیین نکات و طول و تفصیل برخی مباحث، آن را از کتابی برای عموم جدا ساخته است، به نظر رسید باید کاری کرد تا اقشار بیشتری به ویژه جوانان علاقه مند به این گونه مباحث از آن استفاده کنند.

در بازآفرینی و تسهیل این کتاب سعی شده است:

- ساختار جمله بندی ها از سبک کهن به شیوه امروزی درآید؛
- در بخش هایی از مباحث طولانی یا سنگین، تلخیص به عمل آید؛
- با حفظ حداکثری تعبیرات حضرت امام و وفاداری به متن اصلی، جایگزین سازی و روان نمودن واژه ها و تعبیرات دشوار و نامأنوس یا اصطلاحات فلسفی عرفانی انجام گیرد؛

- از شمار روایاتی که به عنوان مستندات مباحث در شرح هر حدیث آمده، کاسته شود؛

- در ارجاعات و پاورقی‌ها به حداقل اکتفا شود؛
- برخی از مطالب حاشیه‌ای هم که با موضوع اصلی هر حدیث کم‌ارتباط بوده و جوشش قلم حضرت امام توضیحات را به سوی دیگر کشانده که در جای خود نکات نفیس و سودمندی است، اما با مخاطبانی که در این بازنویسی مدّ نظر بوده، کمتر رابطه برقرار می‌کند، در این نگارش نو حذف شده است.

از آنجا که متن اصلی کتاب «اربعین حدیث» جزو متون آموزشی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران می‌باشد، اثر فوق به عنوان متن جایگزین، مورد استقبال آن مرکز قرار گرفت و مقرر گردید این اثر تدوین آموزشی شود. بدین منظور در هر درس مقدمه، سؤالات مرتبط با آن درس و پرسش‌های پژوهشی جهت تحقیق و مطالعه بیشتر اضافه شد.

با توجه به نکات یادشده، ضمن تأکید بر این که روح حاکم بر این خلاصه، همان جوهره سیال افکار و حکمت‌های گرانمایه امام راحل علیه السلام است، لیکن با فشرده‌سازی و تسهیل عبارات، امید و انتظار است در قالب و شکل کنونی، امکان استفاده بیش‌تری از کتاب برای اقشار مختلف از جمله نوجوان و طلاب و دانشجویان گرامی فراهم شده باشد و عشق پایدار نسل امروز به اندیشه‌ها و آرمان‌ها و شخصیت بی‌نظیر امام خمینی علیه السلام، زمینه ساز انس و آشنایی بیشتر با این انسان الهی و موج‌آفرین و تاریخ‌ساز گردد و «خط امام» در همه عرصه‌ها و ابعاد، مورد شناخت و پیروی و الگوگیری قرار گیرد.

قم، جواد محدثی

تیر ۱۳۸۹ ش

